

INFORME ZONES VERDES DE LA DRETA DE L'EIXAMPLE

Dades recopilades l'any 2021 i 2022, gràcies
a l'activitat del Grup de Treball d'Urbanisme

ÍNDEX

1	SITUACIÓ ACTUAL DE LA DRETA DE L'EIXAMPLE	3
2	ELS DÈFICITS DE ZONES VERDES I ESPAIS PÚBLICS	5
3	RADIOGRAFIA DE LES ZONES VERDES ACTUALS	7
3.1	ZONES VERDES QUALIFICADES DE SISTEMA VIARI BÀSIC (5):	10
3.2	ZONES VERDES QUALIFICADES DE DENSIFICACIÓ URBANA (13E):	15
3.3	ZONES VERDES QUALIFICADES DE CONSERVACIÓ DE L'ESTRUCTURA URBANA (15):	29
3.4	ZONES VERDES QUALIFICADES D'EQUIPAMENT (7):	35
4	UN PLA ESTRATÈGIC DE ZONES VERDES	45
5	CONCLUSIÓ:	45

1 SITUACIÓ ACTUAL DE LA DRETA DE L'EIXAMPLE

EL INFORME D'EQUIPAMENTS DE 2019, redactat per l'AVVDE, actualitzat i debatut en el si del Consell de Barri de la Dreta de l'Eixample el 10 de maig de 2022, era prou explícit en l'Anàlisi de la situació de la Dreta de l'Eixample: La Pèrdua de Població, la Incidència del Turisme, L'Eixample es ven, La Crisi de l'Habitatge, la Eterna Absència en el Pressupostos Municipals i finalment la Contaminació eren les conclusions que definien la situació actual d'aquest barri de la ciutat.

Una enorme davallada de la població ja es va produir entre els anys 1970 (71.594 habitants) i 2001 (39.782 habitants), a partir de la qual s'estabilitzà el 2005 (43.037 habitants) i augmentà el 2015 fins a 43.556 habitants. Les darreres dades del 2021 donen una població de 43.715 habitants. Estem davant de l'equivalent a una ciutat mitjana de Catalunya, d'una superfície de 212 Ha. amb una densitat bruta de 207 habitants/Ha, de les quals 114 Ha. estan destinades a habitatge, amb una densitat neta de 389 habitants/hectàrea¹ residencial per un 53,7% de la superfície del sol destinada a ús residencial.

En el terreny del turisme, l'aplicació del PEUAT prèvia suspensió de llicències el 2015, no va poder aturar unes 13 noves llicències d'hotels, que ja estaven sol·licitades o en obres i que representaran un increment aproximat de 2.000 places més hoteleres a la Dreta de l'Eixample, corresponents en general a la substitució d'antigues oficines i mútues per hotels de 3 i 4 estrelles. És a dir que el percentatge de places d'allotjament turístic ha arribat el 2020 a la xifra de 28.937 llits, és a dir una projecció que pot fer arribar al 66,5% del total de la població residents de la Dreta de l'Eixample, i en una hipòtesi plena ocupació de les places turístiques. aquesta densitat neta arribaria als 637 habitants/hectàrea, xifres fora dels estàndards desitjables per a una cohesió social equilibrada de la ciutat.

Pel que fa a l'Habitatge, el preu de compra de l'habitatge a la Dreta de l'Eixample el 2013 va passar dels 4.296€/m² als 5.949€/m² del 2016, amb un increment del 38,5%², és a dir una taxa d'increment anual del 12,8%. L'any 2020 era el cinquè barri més car de Barcelona, amb un preu per m² de 5.395€. Avui ja tenim acumulades 50 promocions d'habitatge de luxe a uns preus que doblen el preu de mercat. Aquesta espiral especulativa està posant també en perill el Patrimoni de l'Eixample, producte de la contradicció entre el sostre edificable reconegut pel Pla General Metropolità i el Catàleg del Patrimoni, afectant a l'essència mateixa de la identitat de la Dreta de l'Eixample, com és el cas del Taller Masriera i molts d'altres exemples que són periòdicament objecte de planejament derivat.

Els canvis legislatius amb la introducció de les lleis de contenció pressupostària i reducció de la despesa pública, han acabat contaminant també a les mateixes administracions públiques, com és el cas de les subhastes convocades per la Generalitat de Catalunya de patrimoni modernista com era la Casa Bures, o la Tresoreria de la Seguretat Social amb els tres intents de subhasta de l'edifici dels antics jutjats de Ronda Sant Pere 41 i burlant allò que estableix la Llei 1/2006 i la Carta Municipal.

Pel que fa als lloguers, el Decret Llei de Contenció de Rendes del 2020 per a la limitació dels preus dels lloguers ha estat suspès pel Tribunal Constitucional a l'espera de la redacció d'una nova Llei del Dret a l'Habitatge a nivell estatal. En conseqüència els lloguers a la Dreta de l'Eixample que el 2015 estaven situats en un preu de lloguer de 11,29 €/m², el 2020 van arribar als 14,16 €/m², amb un increment del 25%, situant-se a una xifra mitjana de 1.220,77 € mensuals. Però el veritable increment dels lloguers es produeix amb la cancel·lació dels contractes de renda antiga, si prèviament s'ha aconseguit expulsar als veïns residents. El 2018 es van obrir a l'Eixample 244 nous expedients de desnonaments³, pràcticament a desnonament diari, substituint-se la població per altra de més alt nivell de renda o bé de renda compartida, donant lloc al relloguer o al lloguer per habitacions.

L'Absència en els Pressupostos. Aquesta característica de barri de benestant i les urgències en els dèficits en els barris obrers, durant molts anys ha estat un argument de l'administració per no invertir, però les estadístiques delaten clarament dos sectors econòmicament molt diferenciats, el sector de Passeig de Gràcia i Rambla Catalunya amb rendes molt elevades que corresponen al gran

¹ <https://www.bcn.cat/estadistica/catala/dades/anuari/cap01/C0101050.htm>

² "La Dreta de l'Eixample. 2019", Ajuntament de Barcelona. Oficina municipal de dades.

³ "Informe d'Habitatge del Districte de l'Eixample 2015-2019". Oficina d'Habitatge de l'Eixample.

nucli comercial i econòmic de la ciutat, i la resta de barri fonamentalment residencial, entre Pau Claris i Roger de Flor amb unes rendes mitjanes que no sobrepassen el 25.000 € de renda anual per llar⁴. Tota la estadística anterior havia emmascarat l'increment de riquesa de les classes més altes i l'empobriment de les classes mitges.

La contaminació és un dels principals dèficits de la Dreta de l'Eixample. L'estudi més exhaustiu fet fins ara per l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)⁵ indica que l'excés de contaminació a la ciutat provoca un 7% de les morts naturals: són unes mil defuncions l'any que podríem evitar si la ciutat complís les recomanacions de qualitat de l'aire de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i no sobrepassés els lílindars. El districte amb més contaminació de l'aire i amb més població exposada és l'Eixample, que acumula el 23% de les morts que s'atribueixen a la contaminació a la ciutat. Del 26% de les escoles que estan exposades a nivells de NO₂ per sobre del límit legal, la meitat estan situades a l'Eixample, amb 15.000 infants aproximadament.

Nivells de contaminació atmosfèrica a les escoles de l'Eixample: Segons els estudis, 36 de les 102 escoles de l'Eixample (35%) superen, en horari escolar, els nivells de contaminació recomanats per la mitjana anual. Tot i que no existeix una legislació específica que reguli la qualitat de l'aire a les escoles, a escala general però el valor límit establert per la normativa europea pel que fa a diòxid de nitrogen (Directiva 2008/50/CE) es trobava fixada en 40.0 µg/m³ de mitjana anual. Alhora, no es podrà superar més de 18 ocasions l'any el valor horari màxim de 200 µg/m³⁶.

El 2021 l'OMS va endurir les limitacions. Les noves directrius afecten sis contaminants: partícules en suspensió, tant de 2,5 com de 10 micres (mil·lèsimes de mil·límetre) de diàmetre (PM_{2.5} i PM₁₀), ozó, diòxid de nitrogen, diòxid de sofre i monòxid de carboni. Tot i així, també incideix en altres contaminants. Sobretot, ressalta els perjudicis de les PM_{2.5} i PM₁₀. Recorda que, com que són tan petites, tenen una gran capacitat per penetrar profundament als pulmons. Les PM_{2.5} fins i tot poden arribar al torrent sanguini i afectar altres òrgans. També estan classificades com a carcinògenes pel Centre Internacional d'Investigacions sobre el Càncer de l'OMS. L'Eixample no ha complert ni un sol dia d'aquest passat 2021 el nou límit de contaminació de l'OMS⁷.

Reduir el trànsit i l'espai dedicat als vehicles privats a la ciutat és clau per millorar la qualitat de l'aire. L'Agència de Salut Pública de Barcelona recomana aplicar mesures urgents i transversals per reduir el trànsit, **augmentar les zones verdes i la vegetació urbana** i aplicar mesures especials al voltant dels centres educatius i els centres de persones grans. En aquest sentit, l'Eixample està duent a terme un seguit d'actuacions, com la zona de baixes emissions Rondes de Barcelona, que limita la circulació dels vehicles contaminants; l'"Obrim carrers", que recupera els carrers per a les persones, o el programa "Protegim les escoles", que habilita per a les persones espais que abans ocupava el trànsit davant dels centres educatius. En aquest sentit el projecte dels "Eixos Verds", amb una aportació de nou arbrat i una pacificació dels carrers, tot i no solucionar l'origen de la contaminació, pot representar un canvi de model, basat fonamentalment en l'excelsionat arbrat de l'Eixample Cerdà.

⁴ Renda disponible mitjana disponible de 2016 per seccions censals. Agència Tributària

⁵ https://www.aspb.cat/wp-content/uploads/2020/10/Informe_qualitat-aire-2019.pdf

⁶ https://ajuntament.barcelona.cat/eixample/ca/noticia/reduir-la-contaminacio-evitaria-unes-mil-morts-lany-a-la-ciutat-2_997533

⁷ <https://www.ccma.cat/324/loms-endureix-els-limites-de-contaminacio-que-cal-fer-per-complir-los-a-barcelona/noticia/3119677/>

2 ELS DÈFICITS DE ZONES VERDES I ESPAIS PÚBLICS

Aquesta anàlisi de Dèficits De Zones Verdes I Espais Públics s'ha realitzat seguint els criteris de dotacions establertes a la Mesura de Govern de l'Ajuntament de Barcelona, "Els Barris de Barcelona", aprovada pel Plenari del 28 de novembre de 2008, que donà lloc als ELEMENTS DEL BARRI 2008, anàlisi actualitzada al INFORME D'EQUIPAMENTS del 2022.

1_ Plaça Major. INEXISTENT. La Plaça Major, entesa com a Àgora d'una comunitat, no existeix. La Plaça Catalunya és un espai de ciutat, a cavall entre Ciutat Vella i l'Eixample i espai de celebracions ciutadanes i la Plaça Urquinaona és un nus de comunicacions també perifèrica sense generar espais de relació veïnal. La Plaça Tetuan és un bon espai urbà però tampoc no compleix aquesta funció d'àgora, atesa la seva localització en un dels extrems del barri i, sobretot, la seva accessibilitat difícil, i en alguns aspectes fins i tot perillosa, per l'intens trànsit de la Gran Via. En conclusió, la Dreta de l'Eixample és una gran malla de carrers però no disposa de cap àgora. Amb la implementació del programa Superilles i els Eixos Verds, l'any 2023 es guanyarà una primera plaça a l'encreuament dels carrers Girona i Consell de Cent.

2_ Zona de vianants, Rambla. DEFICITARI. No existeix a la Dreta de l'Eixample una zona de vianants de prioritat invertida. Tampoc es pot dir que el Passeig de Sant Joan sigui una tipologia assimilable a una Rambla, malgrat les amplies voreres de la zona inferior a la Diagonal i el canvi de secció de la zona superior, amb una secció assimilable a una rambla, però sense els continguts d'espai de relació. En canvi la Rambla Catalunya sí que podria complir aquesta condició, malgrat estar situada de forma perifèrica i en el sector més comercial i turístic de la ciutat, però amb molts menys residents. Pel que fa al Passeig de Gràcia, en realitat no és més que un gran aparador turístic destinat a Hotels i al comerç de luxe.

3_ Camins escolars/Protegim les escoles- ACTIU. L'objectiu dels Camins Escolars era el de facilitar la mobilitat autònoma, segura i sostenible dels escolars a partir dels 8 anys. Aquest programa es va implementar en algunes fases a l'Escola Carlit i Santa Anna i ha estat substituït pel Protegim les Escoles, incorporant tot el bagatge del Camí Escolar, Espai Amic amb l'objectiu comú de construir una ciutat i uns barris més amables, més saludables, més segurs, més inclusius i més accessibles per a tothom, i especialment per als infants. Escoles on s'ha intervingut al barri, per anys: 2019: Institut Balmes, Escola de la Concepció; 2020: Escola Carlit, Escola 9 Graons, Escolàpies Llúria; 2021: Lestonnac, Dominiques de l'Ensenyament, Sagrat Cor-Diputació, Santa Anna; 2022: Jesuïtes Casp.

4_ Espais verds. EXTREMADAMENT DEFICITARI. Passeig de Sant Joan juga el paper de gran eix verd i també complementàriament juga el paper de Rambla o passeig de vianants. Òbviament no existeix cap Parc, que és un dels grans dèficits de la Dreta de l'Eixample, impossible de ser assolit amb els requeriments mínims que fixa el PGM de 2Ha de superfície. Per aquest motiu aquest aspecte el considerem extremadament deficitari. Cal fer, però, especial menció al conjunt dels 11 Jardins d'interior d'illa que pot disposar la Dreta de l'Eixample: 1) Jardins Constança d'Aragó, Roger de Flor 194, 2) Jardins de Carme Biada, Roger de Llúria 132, 3) Jardins de la Casa Elizalde, València 302, 4) La Torre de Les Aigües, Roger de Llúria 56, 5) Jardins del Palau Robert, Pg. Gràcia 107, 6) Jardins del Rector Oliveras, Ptge R.Oliveras 2, 7) Jardins de Sofia Barat, Girona 64, 8) Jardins Laura Albéniz, Pau Claris 182, 9) Jardins del Carlit, Roger de Flor 146, 10) Jardins Jaume Perich, Gran Via 657B, 11) Jardins d'Agustí Centelles, Roger de Flor, 191 i 12) Jardins del Novedades, carrer Casp, 7.

Malgrat això, les dades estadístiques assignaven al conjunt de l'Eixample una superfície de zona verda de 1,9 m²/habitant abans d'incorporar les dues darreres illes interiors, molt per sota de la mitjana de la ciutat (7 m²/habitant)⁸, i per a la Dreta de l'Eixample 0,59 m²/habitant, el menor ratio de tots els barris de Barcelona, quan la OMS recomana que els nuclis i ciutats disposin com a mínim de 10-15 m²/habitant⁹. Per aquestes raons considerem que les Zones Verdes són extremadament deficitàries.

⁸ 2016_2019 Pla d'actuació Districte Eixample.pdf. Ajuntament de Barcelona.

⁹ http://territori.gencat.cat/ca/06_territori_i_urbanisme/observatori_territori/mapa_urbanistic_de_catalunya/mapes_dades_i_indica_dors/26_indicador_zona_verda_per_habitant_intern/

5_ Espais per a equips de neteja i manteniment. DEFICITARI. El més proper està ubicat al c. Ali Bei 114-130 i no hi ha previsió de crear cap espai al barri a curt termini. Per aquest motiu i els resultats de l'activitat de manteniment actual es consideren un medís insuficients per al manteniment i conservació de la superfície teòrica de 25.792 m2 de zones verdes públiques actuals i que es veuran incrementades amb el projecte d'Eixos Verds. Des dels medís sindicals se'ns ha informat que les baixes per jubilació dels personal de Parcs i Jardins porten anys sense cobrir-se.

6_ Jocs infantils. ACTIU. Existeixen diversos emplaçaments al llarg del Passeig de Sant Joan i 6 interiors d'illa amb dotacions de Jocs infantils, malgrat que un d'ells, la Torre de les Aigües, sigui deficitari per haver perdut el seu Joc d'aigua a causa de conflictes de soroll i convivència. Aquests són: Jardins Constança d'Aragó, Roger de Flor 194, Jardins de Carme Biada, Roger de Llúria 132, La Torre de Les Aigües, Roger de Llúria 56, Jardins del Rector Oliveras, Ptge. R. Oliveras 2, Jardins Laura Albéniz, Pau Claris 182, Jardins del Carlit, Roger de Flor 146 i Jardins d'Agustí Centelles, Roger de Flor, 191 (disposa de sorral i espai per a joc lliure).

3 RADIOGRAFIA DE LES ZONES VERDES ACTUALS

El plànol de qualificacions del Pla General Metropolità, destinat a zones verdes (clau 6) és realment revelador, pel domini absolut del sistema viari (clau 5) i la qualificació de Densificació urbana (clau 13E), en front del equipaments i zones verdes. Les dades estadístiques assignen a l'Eixample una superfície de zona verda de 1,9 m²/habitant, molt per sota de la mitjana de la ciutat (7 m²/habitant) i per a la Dreta de l'Eixample 0,59 m²/habitant, el menor ratio de tots els barris de Barcelona, quan la OMS recomana que els nuclis i ciutats disposin com a mínim de 10-15 m²/habitant. Per aquestes raons considerem que les Zones Verdes són extremadament deficitàries.

Entenem com a ZONA VERDA, tots aquells espais, tant públics com privats, de tota mena de dimensions, que superin les característiques en diversitat d'espècies, configuració i dimensions ordinàries del Viari de l'Eixample constituït per un carrer de 20 metres i dues alineacions d'arbrat. Qualsevol espai d'aquestes característiques per petit que sigui, pot esdevenir en un refugi climàtic i una canòpia amb capacitat de contribuir a la eliminació del CO₂ i combatre la contaminació.

Una Anàlisi o Radiografia del teixit urbà de la Dreta de l'Eixample, ens permet identificar, a més dels espais verds actuals i els patis d'illa guanyats els darrers anys (12 per a un total de 112 illes), tot un seguit de jardins públics o privats qualificats de sistema Viari Bàsic pel PGM (clau 5) no edificables però exclosos de la estadística, també espais associats a equipaments (clau 7a), o qualificats de Zona de Conservació de l'Estructura Urbana (clau 15), o de Zona de densificació urbana (clau 13E), potencialment edificables.

S'han identificat 5 tipologies de conflictes amb el Pla General Metropolità i amb el manteniment dels espais existents, sobre els quals es presenten alguns exemples.

1. ZONES VERDES QUALIFICADES DE SISTEMA VIARI BÀSIC (5)
2. ZONES VERDES QUALIFICADES DE DENSIFICACIÓ URBANA (13E)
3. ZONES VERDES QUALIFICADES DE CONSERVACIÓ DE L'ESTRUCTURA URBANA (15)
4. ZONES VERDES QUALIFICADES D'EQUIPAMENT (7):
5. ZONES VERDES EXISTENTS I EL MANTENIMENT DEL VERD URBÀ

QUALIFICACIONS DE VERD I EQUIPAMENTS DEL PLA GENERAL METROPOLITÀ (PGM 2016).

6a PARCS I JARDINS ACTUALS	7a EQUIPAMENTS ACTUALS
6b PARCS I JARDINS DE NOVA CREACIÓ	7b EQUIPAMENTS DE NOVA CREACIÓ
17/6 RENOVACIÓ URBANA. TRANSFORMACIÓ A ZONA VERDA	17/7 RENOVACIÓ URBANA. TRANSFORMACIÓ A EQUIPAMENT

QUALIFICACIONS DE VERD URBÀ DEL PLA GENERAL METROPOLITÀ (PGM 2022) VIGENT.

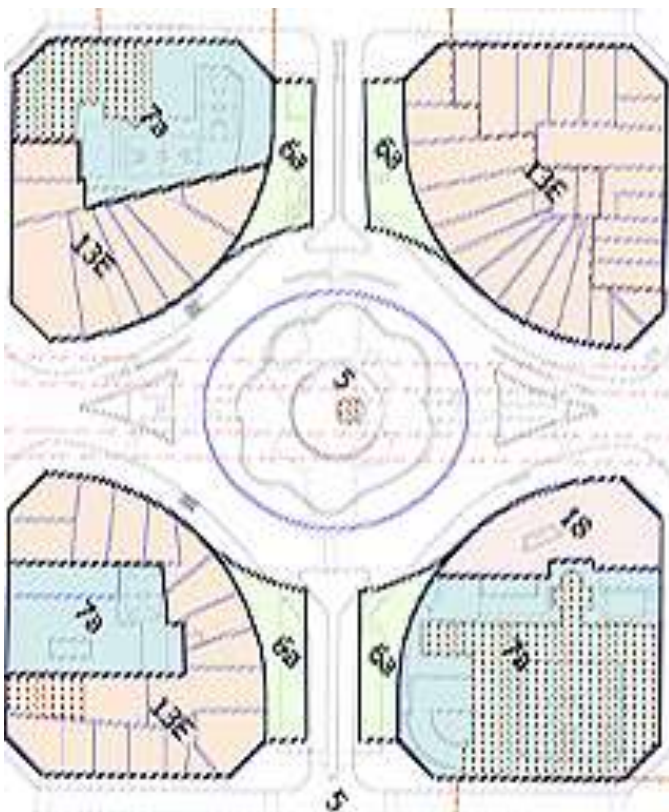
 6a Parcs i jardins actuals de caràcter local / 6b 6E Parcs i jardins de nova creació de caràcter local

3.1 ZONES VERDES QUALIFICADES DE SISTEMA VIARI BÀSIC (5):

Espais públics que ha estat reformats per a ser convertits en jardins o Zones verdes, però que segueixen sent qualificats de Viari bàsic (Clau 5). Aquesta incongruència és bastant comuna en el PGM del 76 per la seva caducitat. La qualificació de zona verda existent (clau 6a), hauria de ser la indicada per a la Plaça Tetuan o els Jardins de Victòria i també hauria de ser aplicable als Eixos Verds de nova creació, un cop executats, deixant de formar part definitivament de la Xarxa Viària Bàsica. Aquesta modificació del PGM, en aquest cas, hauria de convertir-se en una garantia urbanística de continuïtat i permanència.

PLAÇA TETUAN.

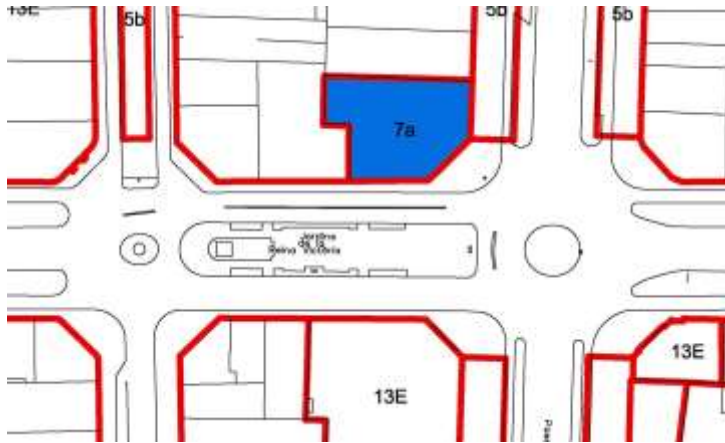
La Plaça Tetuan està qualificada de sistema viari bàsic (5), contradictòriament amb els usos actuals. És actualment l'espai d'estada per excel·lència de la Dreta de l'Eixample, amb alguns problemes de convivència amb les bicicletes procedents del carril bici del Pg de Sant Joan. Només la seva qualificació de Zona Verda 6a representaria un increment estadístic e les zones verdes en uns 7.850 m².

JARDINS DE LA REINA VICTÒRIA.

Els Jardins de la Reina Victòria estan qualificats pel PGM de sistema viari bàsic (5), contradictòriament amb els usos actuals. És actualment un espai d'estada de la Dreta de l'Eixample, amb alguns problemes de convivència amb les vehicles que l'embolten. Només la seva qualificació de Zona Verda 6a representaria un increment estadístic e les zones verdes en uns 2.200 m2.

3.2 ZONES VERDES QUALIFICADES DE DENSIFICACIÓ URBANA (13E):

Espais públics i privats qualificats de Zona de densificació urbana (clau 13E), potencialment edificables. Aquests espais es regulen pel què disposen les normes establertes específicament per a aquesta zona 13E i, en tot allò no previst, per l'Ordenança de rehabilitació i millora de l'Eixample de Barcelona i per les Normes Urbanístiques del PGM aplicables a la Zones de densificació urbana intensiva.

Tal com indica la Modificació del Pla General Metropolità per a la creació de la qualificació 13 Eixample: *en aquelles illes on la profunditat edificable resultant de l'aplicació de l'article 242 de les Normes Urbanístiques del Pla General Metropolità sigui igual o superior a 20 m., i no tinguin passatges, l'espai central de l'interior d'illa, delimitat d'acord amb l'apartat anterior, no és edificable i ha de ser destinat a espai enjardinat de titularitat privada*¹⁰.

Aquesta limitació excepcional fa referència fonamentalment en el cas de substitució de l'edifici, a la profunditat edificable de la parcel·la, que pot ser construïda en planta baixa només una vegada i mitja. Res en canvi protegeix el valor monumental o patrimonial dels jardins o zones verdes existents, que és fonamentalment el valor de la preexistència del verd urbà. El Pla General Metropolità en canvi preveu la qualificació de Verd privat d'interès tradicional (clau 8) i també la Llei del Patrimoni Cultural de Catalunya preveu la possibilitat de protegir els jardins i els exemplars arboris monumentals. Cap d'aquestes opcions han estat aplicades en el cas de l'Eixample.

¹⁰ <https://www.amb.cat/es/web/territori/gestio-i-organitzacio/numamb/detall/-/articlenumamb/13-eixample/992588/11656>

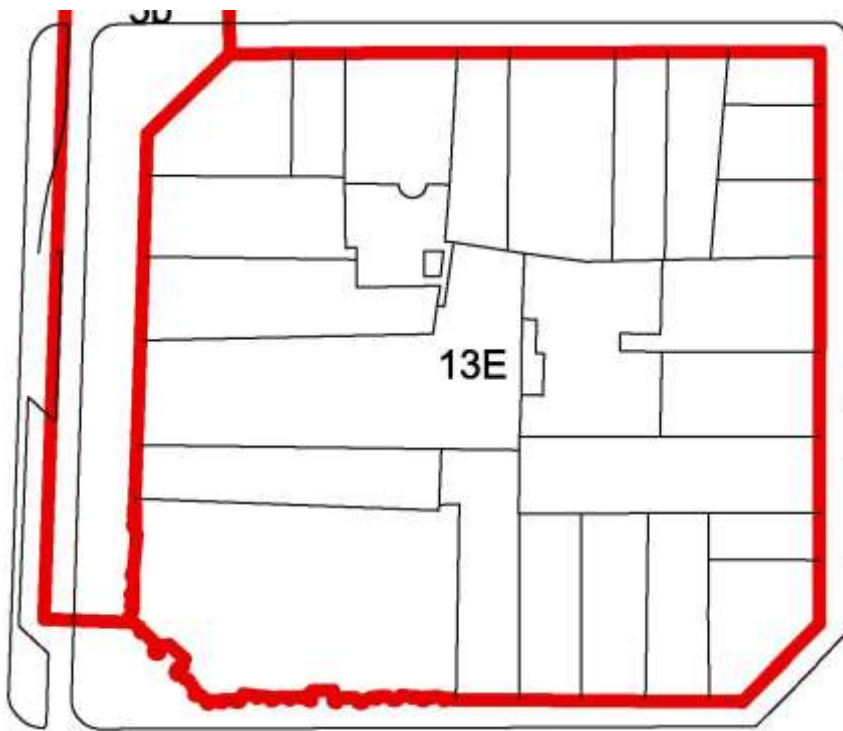

ILLA 14, PG DE GRÀCIA-ROSSELLÓ-PAU CLARIS-PROVENÇA

Qualificació 13E

Superfície de Jardins privats 1.000 m²

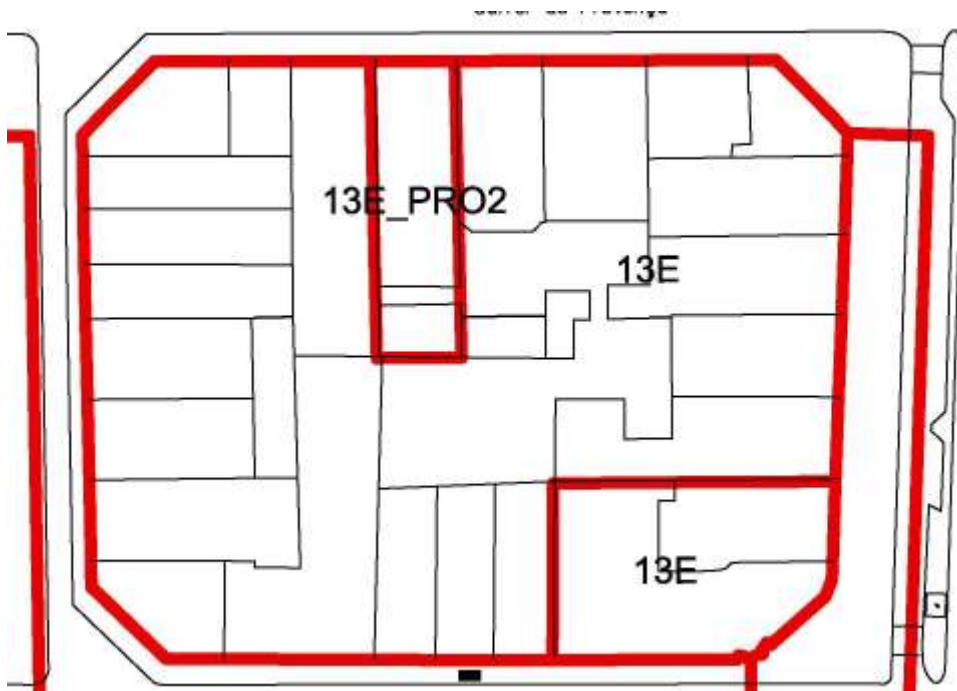

ILLA 24, RAMBLA CATALUNYA-PROVENÇA-PG DE GRÀCIA-MALLORCA

Qualificació 13E

Superfície de Jardins privats: 900 m²

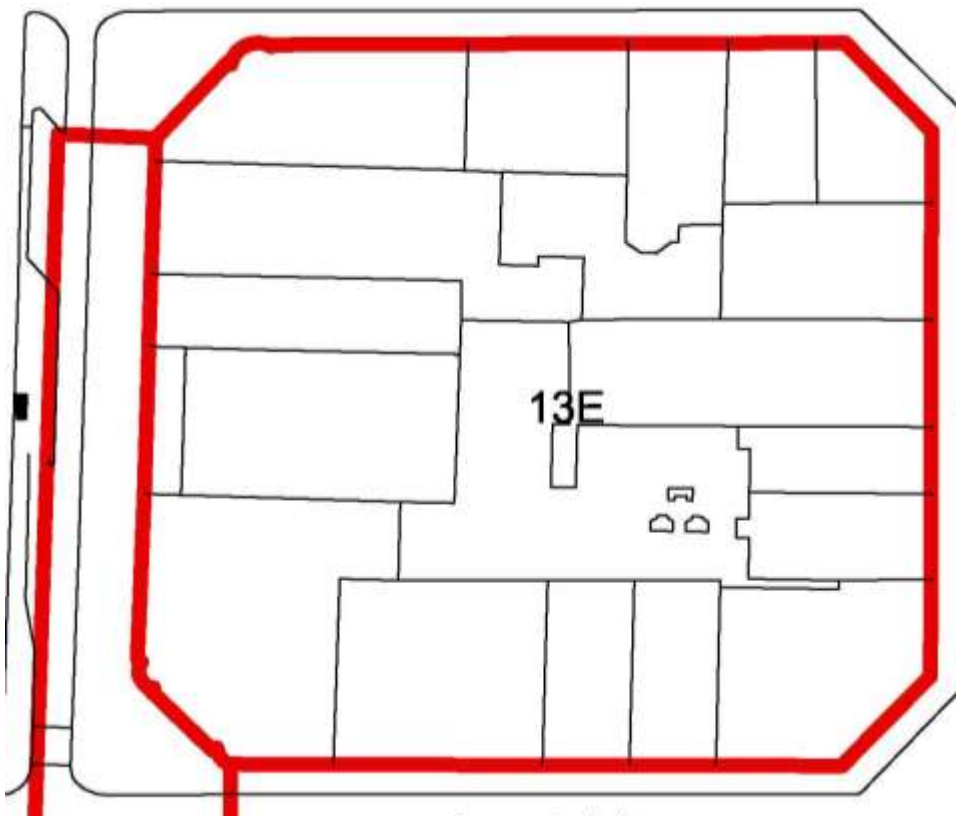

ILLA 25, PG DE GRÀCIA-PROVENÇA-PAU CLARIS-MALLORCA

Qualificació 13E

Superfície de Jardins privats: 900 m²

ILLA 28, BRUC-DIAGONAL-GIRONA-MALLORCA

Qualificació 13E

Superfície de Jardins privats: 500 m²

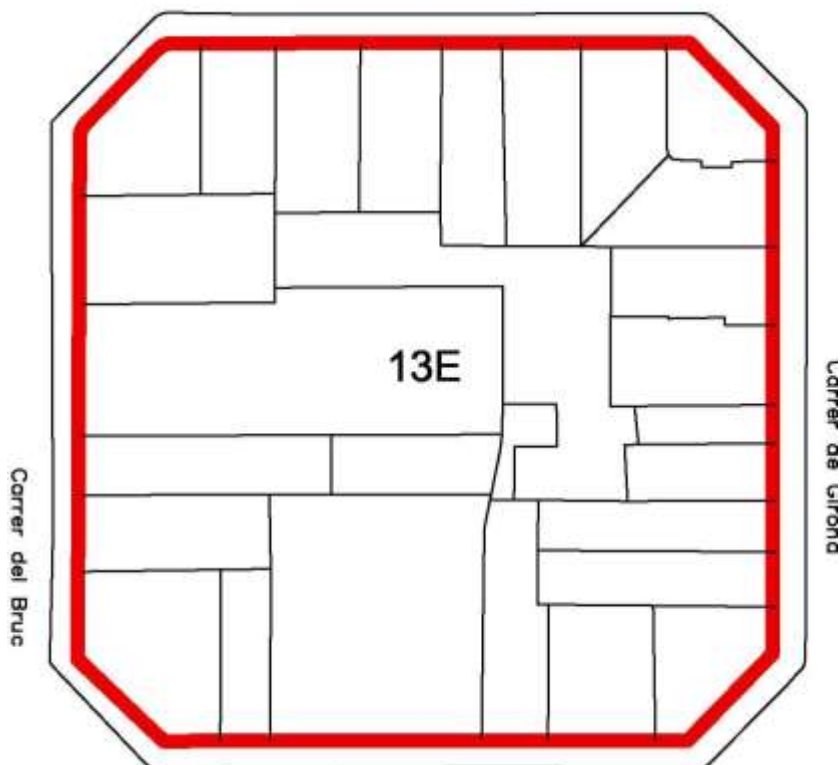

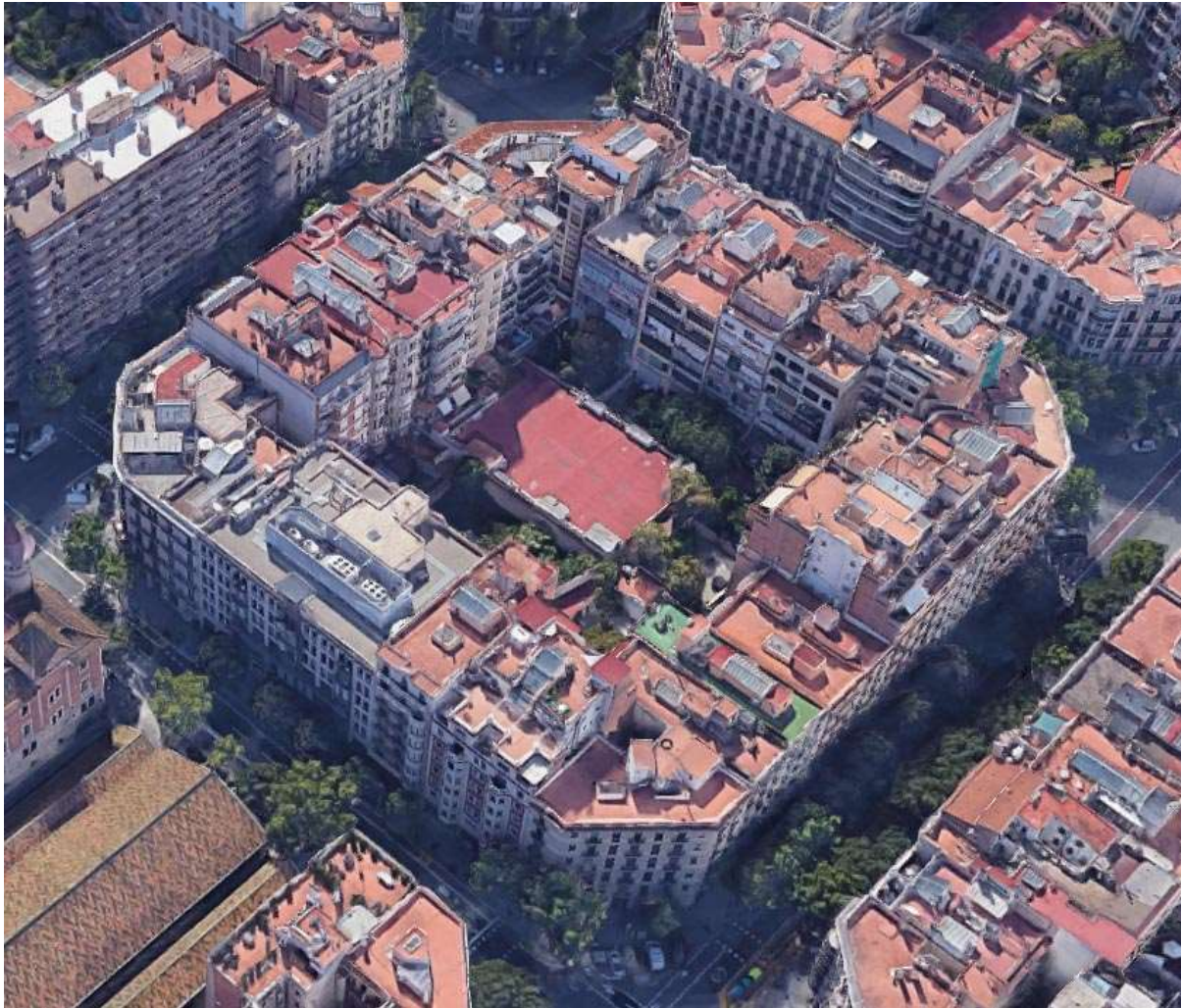

ILLA 39, BRUC- MALLORCA-GIRONA-VALÈNCIA

Qualificació 13E

Superfície de Jardins privats: 1.300 m2

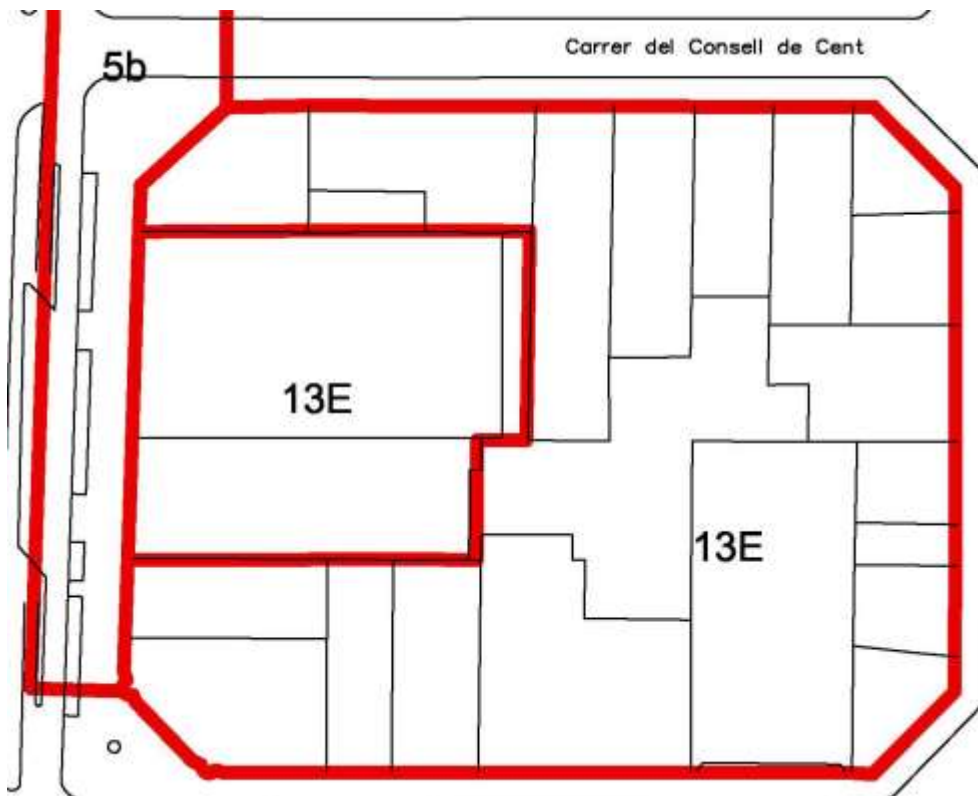

ILLA 67, PG DE GRÀCIA-CONSELL DE CENT-PAU CLARIS-DIPUTACIÓ

Qualificació 13E

Superfície de Jardins privats: 1.200 m²

3.3 ZONES VERDES QUALIFICADES DE CONSERVACIÓ DE L'ESTRUCTURA URBANA (15):

Espais públics i privats qualificats de Zona de Conservació de l'Estructura Urbana i Edificatòria (clau 15). Les normes Urbanístiques¹¹ defineixen aquesta zona com *un conjunt de superfícies urbanitzades i edificades, amb tipus d'ordenació específica com són les edificacions desenvolupades en passatges, les cases en filera amb jardí frontal a la via pública, habitatges ordenats amb parcel·lació gòtica, estreta o tradicional i d'altres. L'ordenació d'aquesta zona, continguda en aquestes Normes, i la que es desenvolupi mitjançant plans especials, respon al manteniment de les condicions d'edificació actuals, preservant-la d'augment de volum i densitat, i a la conservació de l'actual estructura urbana.*

Tot i les limitacions de les NU, la definició només fa referència a l'estructura urbana i edificatòria, sense cap referència al verd. Evidentment, els jardins i patis formen part de l'estructura urbana, però no així el verd en sí mateix, l'arbrat, la jardineria i la seva estructura, sense disposar de cap element de protecció. És més, les mateixes Normes permeten un creixement de l'ocupació de la parcel·la en un 10%, la qual cosa pot afectar als jardins en el cas de substitució o ampliació de l'edificació. Tampoc s'ha desenvolupat cap Pla Especial tal i com preveuen les NU, que pugui concretar les qüestions més específiques.

La realitat diu que, l'estructura s'ha mantingut en línies generals, tot i que han aparegut substitucions importants. També s'ha observat, la lenta desaparició del verd i pavimentació dels patis, quan la gestió dels edificis està vinculada a alguna institució o empresa turística. Aquesta procés de pèrdua del verd i de capacitat d'infiltració del subsòl no té cap mena de protecció.

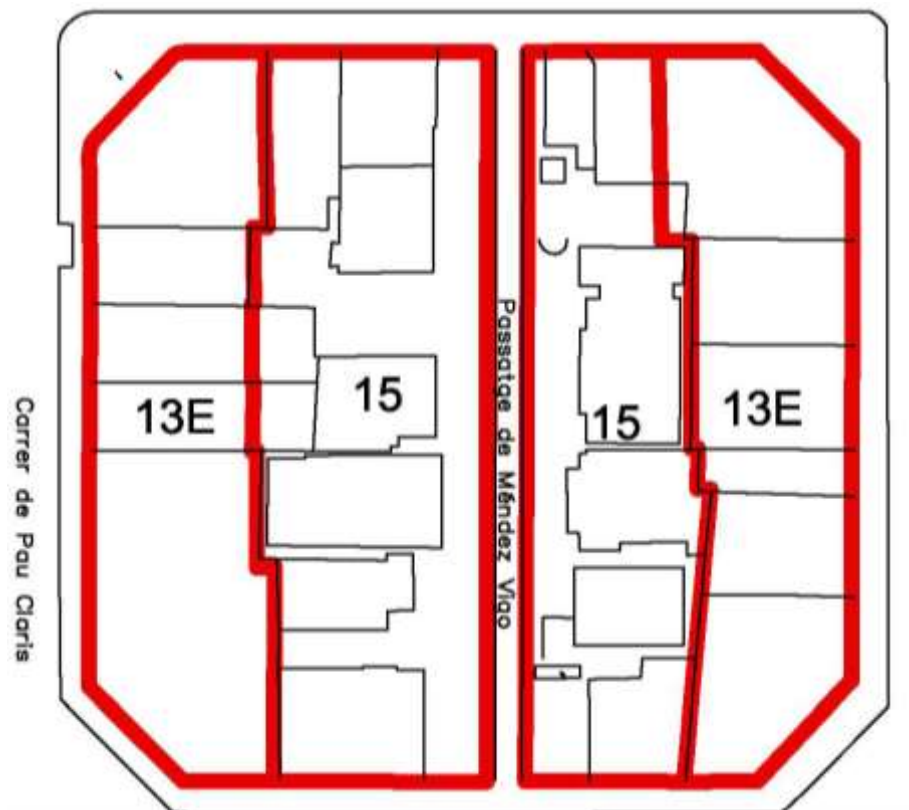
¹¹ <http://www3.amb.cat/normaurb2004/Docs/Normes/NU-T4-C4-S4.pdf>

ILLA 58, PAU CLARIS-ARAGÓ-LLÚRIA-CONSELL DE CENT: PASSATGE MENDEZ VIGO.

Qualificació 15

Superfície de Jardins privats: 1.400 m²

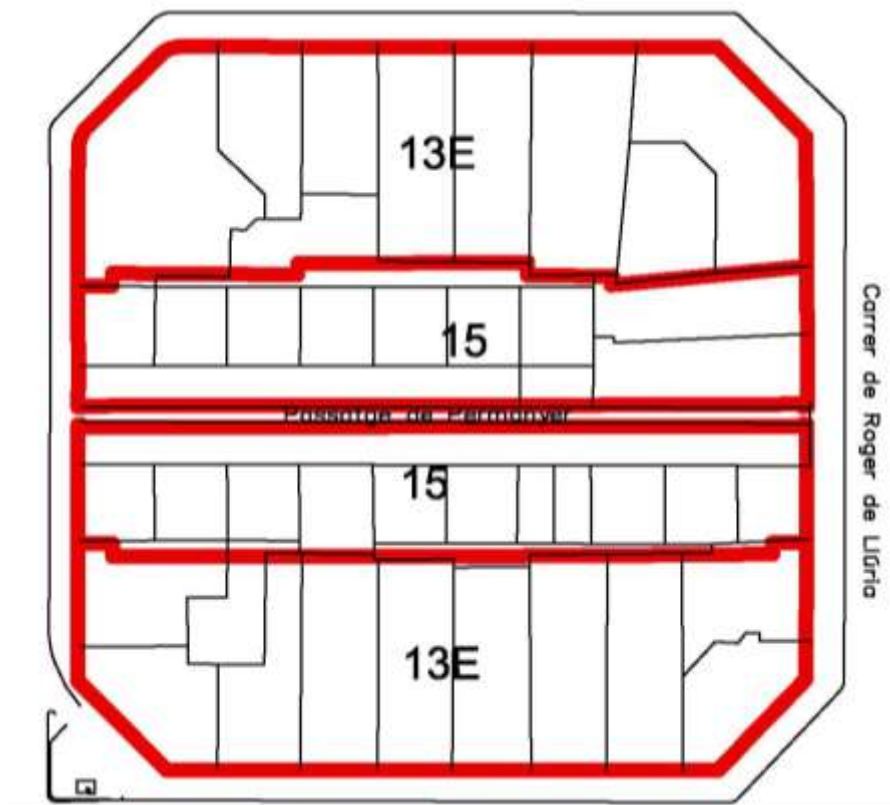

ILLA 68, PAU CLARIS-CONSELL DE CENT-LLÚRIA-DIPUTACIÓ: PASSATGE PERMANYER.

Qualificació 15

Superfície de Jardins privats: 1.100 m²

3.4 ZONES VERDES QUALIFICADES D'EQUIPAMENT (7):

Espais públics i privats qualificats d'equipament comunitari pel PGM, que disposen d'espais lliures o zones verdes adjuntes a l'equipament existent. Aquests espais o jardins poden estar situats tant al pati d'illa com al front edificat, habitualment formant part d'edificis històrics o patrimonials.

En el primer cas, no hi han limitacions per a la nova construcció ocupant la parcel·la. Tal com indica la Modificació del Pla General Metropolità per a la creació de la qualificació 13 Eixample: *Els terrenys i edificacions situats en l'espai central de l'interior d'illa qualificats com a sistemes o equipaments comunitaris (clau 7) mantenen el seu règim específic previst a les Normes Urbanístiques i, per tant, no se'ls aplica el règim dels espais centrals de l'interior d'illa d'aquesta Zona 13E¹².*

En el segon cas, quan els jardins formen part d'edificis històrics, son terrenys igualment edificables, si bé en general sotmesos a alguna de les limitacions patrimonials. Aquestes limitacions però són discutibles i vulnerables en funció del Nivell de Protecció, ja que la propietat té el dret reconegut de reclamar el sostre edificable o bé la compensació pel lucre cessant. Per tant hem de concloure que són, en definitiva, terrenys edificables. Dos casos són especialment flagrants encara que situats a l'Esquerra de l'Eixample, els Jardins de la Universitat i els espais lliures de l'Escola Industrial, aquests últims objecte d'un conflicte recent.

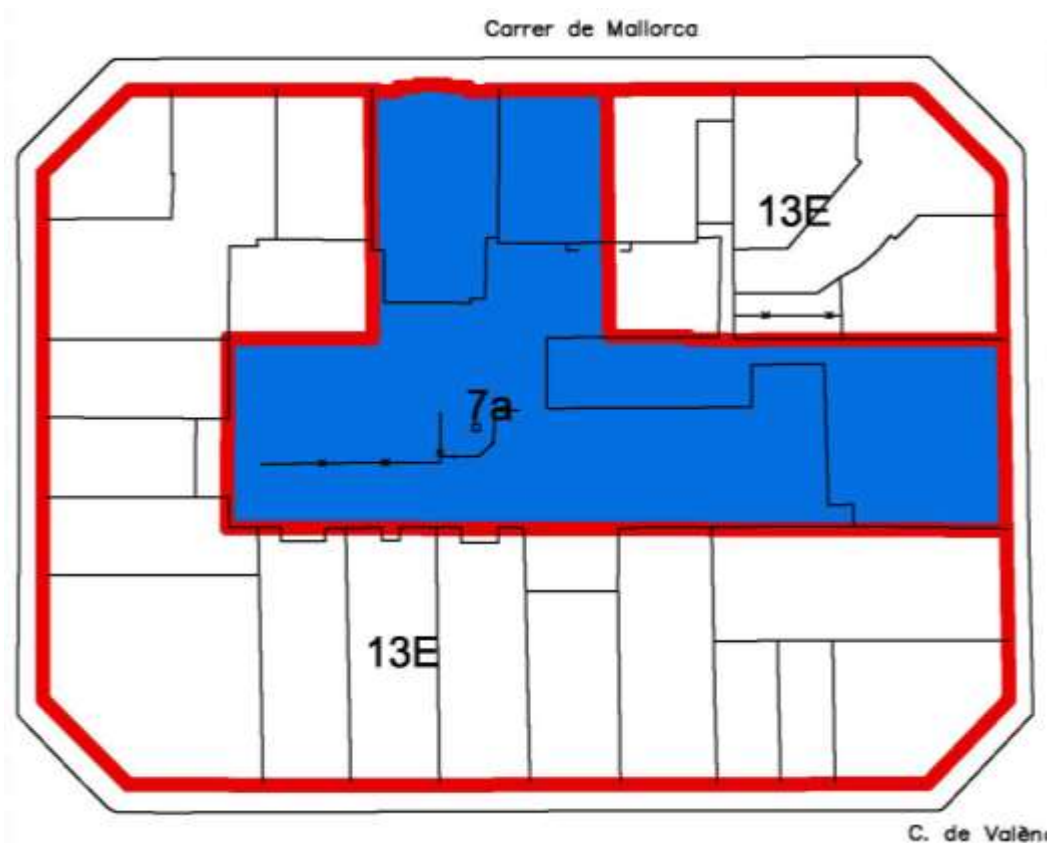
¹² <https://www.amb.cat/es/web/territori/gestio-i-organitzacio/numamb/detall/-/articlenumamb/13-eixample/992588/11656>

ILLA 34, BARMES-MALLORCA-RAMBLA-CATALUNYA-VALÈNCIA

Qualificació 7a

Superfície de Jardins privats: 1.000 m²

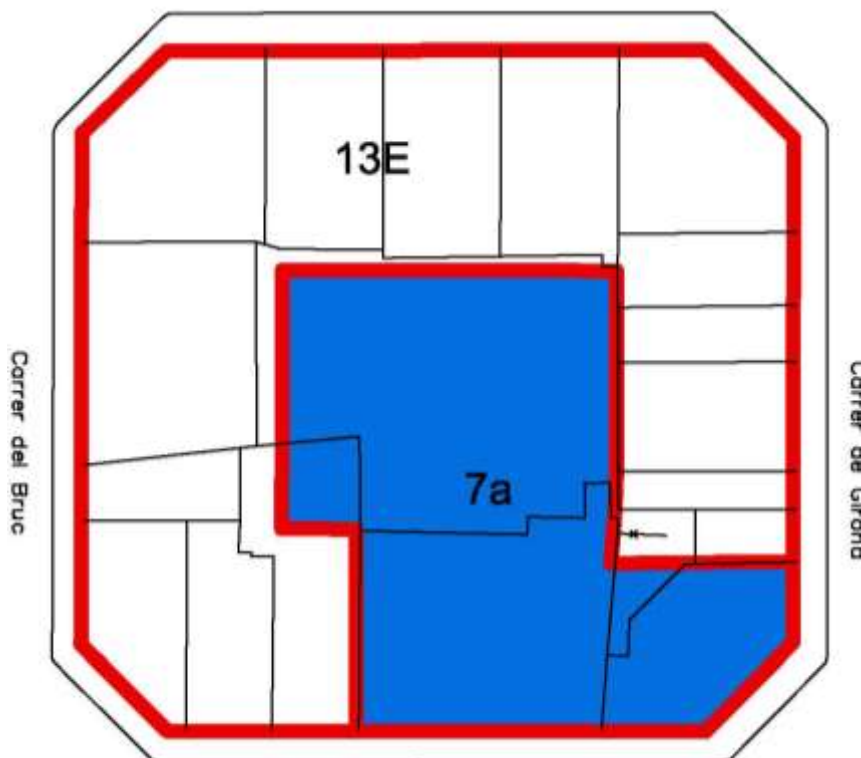

ILLA 60, BRUC-ARAGÓ-GIRONA-CONSELL DE CENT

Qualificació 7a

Superfície de Jardins privats: 1.000 m²

Pati de l'Escola Lopez Vicuña

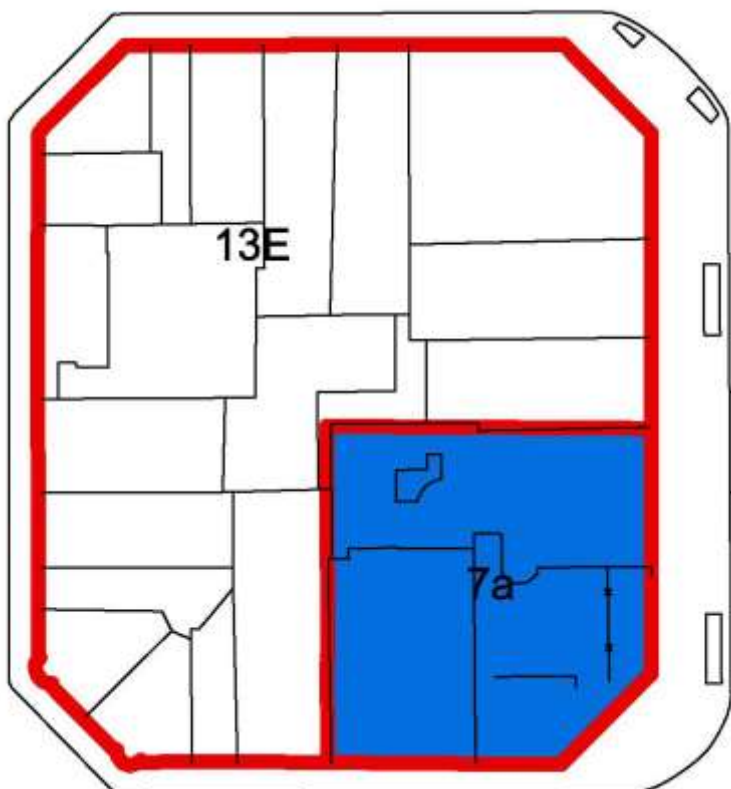

ILLA 72, BAILÉN - CONSELL DE CENT - PG DE SANT JOAN - DIPUTACIÓ

Qualificació 7a

Superfície de Jardins públics: 500 m²

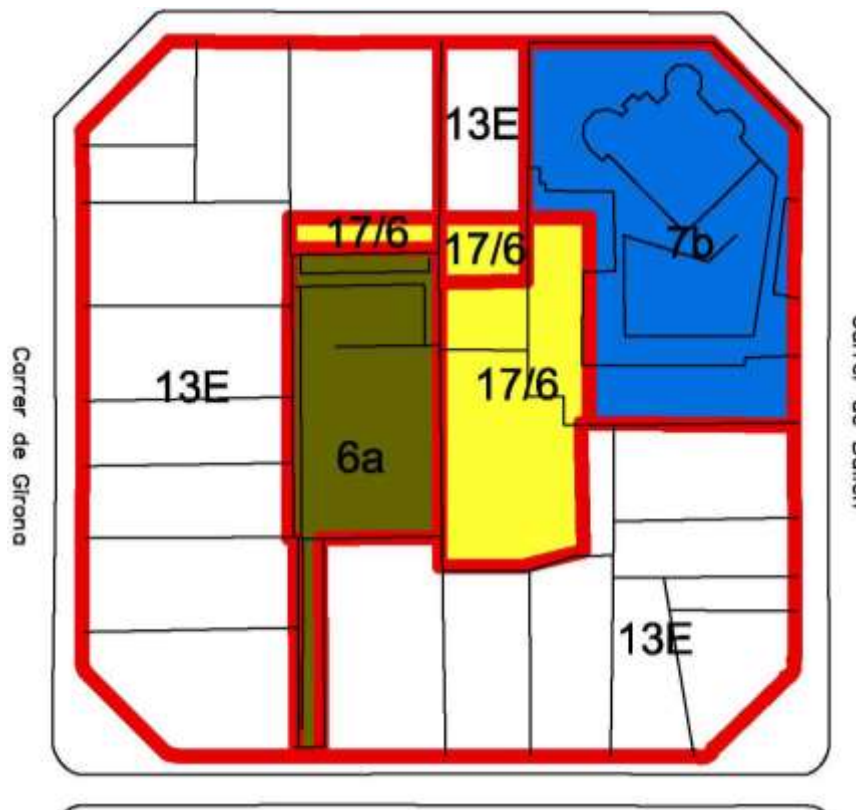

ILLA 81, GIRONA- DIPUTACIÓ-BAILÉN-GRAN VIA

Qualificació 7a

Superfície de Jardins públics: 1.000 m2

4 UN PLA ESTRATÈGIC DE ZONES VERDES

La primera referència que tenim d'un Pla estratègic a la Dreta de l'Eixample, va ser el Pla de "Millores Dotacionals a l'Eixample" esborrany d'intencions aprovat al Consell Plenari 17 de juliol de 1998. La proposta partia de la constatació del dèficit d'espais lliures en funcionament a l'Eixample i de la manca d'actuacions per al desenvolupament dels sols qualificats com a espais lliures claus 6a, 6b, 17-6 o equipaments 7 a, 7b i 17-7. L'objectiu de la proposta era l'obtenció d'uns 7.000 m² destinats a espais públics, Pla que va donar els primers resultats, però que va aturar la seva activitat, fonamentalment per l'arribada de la crisi, les lleis de contenció de pressupostos de Maastricht i la dissolució de l'empresa municipal ProEixample SA, al ser absorbida per BAGURSA el 2012. També el PLA FUTUR 2011, producte de la Mesura de Govern del Pla de Barris 2008, que ja evidenciava els dèficits actuals, però no va tenir major fortuna, sense arribar-se a materialitzar inversions a la Dreta de l'Eixample.

No podem tancar aquest document d'anàlisi, sense concloure amb la necessitat de la redacció d'un PLA ESTRATÈGIC a llarg termini, que impliqui una actualització o Modificació del PGM, la recuperació de la redacció dels Plans Especials previstos en les Normes Urbanístiques, o la redacció de Plans de Protecció de Jardins privats i espais singulars¹³, les prioritats en les adquisicions de finques per la via del Tanteig i Retracte, i les prioritats i oportunitats que poden presentar-se, quan les condicions de la ciutat consolidada no deixen gaires opcions més.

El Pla Estratègic ha de ser una eina de planificació necessària en una situació com l'actual, sobretot després del tancament de Pro-Eixample SA, l'empresa pública que realitzava la Gestió Urbanística municipal dins de l'àmbit de l'Eixample, creadora entre altres coses de la majoria dels Jardins d'interior d'illa que coneixem avui gràcies a un lloable i pacient treball de gestió que tenia per objectiu pel 2010 que els veïns de l'Eixample poguessin disposar d'una zona verda a menys de 5 minuts caminant.

Tanmateix el PGM vigent, que data de 1976 sense actualitzacions profundes, manté contradiccions urbanístiques com, el fet de que la majoria de jardins interiors o exteriors existents, tant públics com privats, que encara no estiguin qualificats de zones verdes. Només el reconeixement d'aquesta contradicció aportaria una superfície addicional de Zones Verdes de 20.950 m².

5 CONCLUSIÓ:

Reclamem una actualització, revisió o substitució del Pla General Metropolità (PGM) del 1976, a l'Eixample, i l'obtenció de noves eines urbanístiques (Plans Especials, Modificacions del PGM, Revisions del PE de Patrimoni...) que ajudin a ampliar les perspectives de futur en la millora de les condicions de vida i la preservació de lo existent des d'una perspectiva del Patrimoni verd. Aquesta mena d'actuacions no són inèdites a Barcelona. De fet el PGM ja s'ha modificat més de 200 vegades, i barris com Sant Andreu, Horta i Gràcia, ja han passat recentment per un procés d'aquesta mena, de diagnosi, estudi i participació ciutadana que ha conduït a una enèsima modificació d'aquest PGM del 76. Reclamem aquesta reflexió amb l'objectiu de:

No perdre cap espai verd. Com a entitats socials de l'Eixample tenim el deure i la convicció de que cal treballar sense descans en la direcció de millorar les condicions de vida i de contaminació de l'Eixample en una situació d'emergència climàtica, i en aquest sentit no podem perdre cap oportunitat en totes les direccions possibles per guanyar espais verds en un teixit tant consolidat i densificat com és l'Eixample, tot i començant per no perdre els avui encara existents.

¹³ Normes Urbanístiques del Pla General Metropolità: Art. 4. Actuacions per a la creació d'espais lliures interiors d'illa de titularitat pública.

- **Consolidar els nous Eixos Verds.** Durant aquest mandat municipal que es tancarà ens trobarem probablement amb la disposició de quatre eixos verds més construïts, Consell de Cent, Rocafort, Borrell i Girona, que es sumaran als entorns del Mercat de Sant Antoni. Tenim la convicció que finalment per aquestes operacions acabarà essent bo que siguin consolidades amb una qualificació urbanística específica del PGM, totalment diferent al codi actual 5 de Viari Bàsic. Qualificacions que han de ser consolidades en el sentit d'emparar el seu ús com a eixos de vianants i dificultar la seva reversió al sistema viari.
- **Promocionar nous interiors d'illa.** Malgrat les noves condicions imposades per la crisi econòmica del 2009 i la desaparició d'òrgues de gestió com va ser Pro-eixample, cal mantenir en el temps la continuïtat de la creació de nous interiors d'illa. En aquest sentit cal observar que les previsions i reserves del PGM, podem dir que estan pràcticament esgotades en la major part del Districte, obligant probablement a una revisió del PGM i a cercar nous instruments de gestió.
- **Reformular operacions urbanístiques previstes al PGM.** Recordem els interiors d'illa del Jardí de Jaume Perich, es està encara pendent l'execució de l'expropiació de sòl qualificat de zones verdes amb la presència d'un equipament com l'Escola Santa Anna.
- **Recuperar els Espais verds qualificats de viari bàsic.** La obsolescència del PGM no només es limita a tenir les reserves esgotades, sinó que es manifesta en flagrants contradiccions d'espais verds existents (Plaça Tetuan, Jardins de la Reina Victòria...), encara avui en dia qualificats de viari bàsic. Si bé es cert que malgrat tot aquests espais han mantingut el seu ús, també cal observar que la coherència en les polítiques municipals també s'ha de demostrar en aquests aspectes.
- **Recuperar els Espais verds qualificats d'equipaments que són edificables.** L'exemple més evident són els jardins de la Universitat de Barcelona i els espais lliures del Recinte de l'Escola Industrial. En ambdós casos hi ha hagut actuacions en aquesta direcció (Jardins de la Casa del Marquès de Santa Isabel, avui Departament d'Interior) i intents que la ciutadania ha hagut. Reclamem per aquests espais qualificats d'equipament i potencialment edificables, el canvi de qualificació com a zones verdes i un reconeixement patrimonial de la seva funció de Refugi Climàtic.
- **Recuperar els Espais verds privats qualificats de Densificació Urbana.** Com hem dit abans, no podem perdre cap oportunitat en totes les direccions possibles per guanyar espais verds per petits que puguin ser, en un teixit tant consolidat i densificat com és l'Eixample. En aquest sentit l'existència de jardins privats tant a l'exterior com a l'interior de les illes de l'Eixample, en la situació d'emergència climàtica actual, no es poden deixar perdre i mereixen ser protegits tant per una qualificació urbanística específica del PGM com des d'un vessant Patrimonial.

Barcelona, 1 de setembre de 2022.